

№ 36598

081746

Red. "Praderyd"

W. R. K. M.

Цана асобнага нумару 20 гр.

НАРОД

Ворган Беларускага Сялянскага Саюзу.

Выходзе два разы ў месяц.

Падпіска на год	4 зал.
„ паўгоду	2 „
„ на 3 месяцы	1 20 гр.
Заграніцу ўдвая даражэй.	

Адрэс Рэдакцыі й Адміністрацыі: Вільня, Крывое Кола 21.

ЦАНА АБЕСТАК: Перад тэкстам 20 гр. сярод тэксту 25 гр. і па тэксьце 15 гр. за радок дробнага друку.

№ 1.

Вільня, чацьвер 18 жніўня 1927 г.

Год I.

Ад Рэдакцыі.

Выдаючы першы нумар нашага часопісу, мы, згодна із звычаям і патрэбай, хочам сказаць некалькі слоў аб тым, як будзем весці нашу працу. Кірунак і спосаб працы „Народу“ азначаецца праграмай і тактыкай Беларускага Сялянскага Саюзу, ворганам каторага наш часопіс ёсьць. Беларускі Сялянскі Саюз мае мэтаю ўсебаковае адраджэньне беларускага сялянства і ўсяго Беларускага Народу. Ад закладзінаў Бел. Сял. Саюзу ў 1922 г. ў Празе ішлі мы да свае мэты змацняючы душэўна наш народ, робячы яго адпарнейшым на ўсялякія хваробы й напады ягоных непрыяцелю.

На жаль, сьветлая й далекавокая дзейнасьць Саюзу была паслей у краі зацемнена асабіста-спэкулятыўнай і шкоднай „работай“ Ярэмічавай і кумпанійкі ягонай. І толькі нядаўна, паслей ачышчэньня Саюзу ад Ярэміча й Рагулі, ізноў забурліла ў ім чыстае сялянска-беларускае жыцьцё.

Маючы наўвеце (на ўвазе) нашу вялікаю сьвятую ідэю, мы ў часопісе словам, як у варганізацыйнай і іншай дзейнасьці ўчынкам будзем і далей працаваці так, каб ад нашае працы народ усебакова крапчэў. Партыі існуюць ня дзеля таго, каб народ дзяліць, а дзеля таго, каб яго ляпей зарганізаваць, абняўшы ўсе часьці ягоныя. Дзеля таго мы імкнёмся, каб пры быцьцю розных партыю беларускіх стварыць суцэльны беларускі фронт, ськіраваны проці непрыяцелю Беларускага Народу.

І горшая праца беларуская лепшая за ніякую. Дык мы не зьяўляемся дзеля барацьбы зь якімі колечы беларускімі кірункамі і ськіруем свае вочы й крокі туды, дзе гэтае працы мала або й зусім нямашака. Хоцца зь Беларусамі мы ня думаем. Але гэта ня знача, што мы будзем зачыняць вочы на заганы, што ёсьць або могуць быць

у дзейнасьці тых ці іншых беларускіх арганізацыю і асобных Беларусаў. На гэтыя заганы мы павінны і будзем зварочаваць увагу і зь імі хоцца дзеля добра Беларускага Руху і самых-жа арганізацыю. З гэтае-ж прычыны Беларускі Сялянскі Саюз аддаліў ад сябе Ярэміча, Рагулю й А. Вільдзюкевіча, бо яны дзеля сваіх асабістых карысьцею шкодзілі справе беларускага сялянства й Народу.

Сілы нашыя пакуль што невялікія, але аддаем іх усе на аўтар нашае Бацькаўшчыны. Хутчэйшая ці памалейшая ўдача нашае працы залежа ад таго як беларускае сялянства будзе адгукца на нашу працу і памагаць нам. Дык усіх беларускіх сялян як працуючых на зямлі так і інтэлігенцыю заклікаем памагчы нам у працы арганізацыйнай і матар'яльна. Ад Вашае помогі залежа, каб „Народ“ наш борзда павялічыўся і стаў часьцей выходзіць.*)

Рэдакцыя „Народу“.

Ня зьбілі, на'т не запырэчылі, але пацьвардзілі.

У ваднаднёўцы „Народ“ з 14 чэрвіня сёлета мы з фактамі ў руках паказалі зусім ясна ўсю шкоднаю дзейнасьць Ярэміча, Рагулі й А. Вільдзюкевіча. Там-жа было паказана, што паправіць гэтых людзю ня было магчымасьці, бо яны мелі наўвеце вылучне свае асабістыя інтарэсы. Нездаволення іхняй шкоднай работай сябры Саюзу прымушаны былі працаваць асобна ад Яр., Рагулі й А. Вільдз., чакаючы, што годні партыйны зьезд, перавыбраўшы прэзыдум, паправе справу.

*) Зь нястачы матар'яльнай прымушаны мы цяпер выдаваць „Народ“ толькі двойчы ў месяц і запаўняць палову яго матар'ялам літаратурным.

37413
128744

Першая канферэнцыя Саюзу была 24 сакавіка 1926 г. Значыцца 24 сак. 1927 г. скончыўся год ад канферэнцыі і павінен быў быць годні зьезд Саюзу, на каторым быў-бы перавыбраны такжа прэзідыум. Але прайшоў сакавік, красавік, май і часьць чэрвіня, а зьезду Ярэмічаўска-Рагулеўскі прэзідыум ня склікаў, ня глядзячы на дамаганьне. Дзеля гэтага сябром Саюзу, каторыя відзелі ўсю шкоднаю дзейнасьць Ярэміча, Рагулі й А. Більдзюкевіча, не аставалася нічога іншага рабіць, як пастанавіць ня лічыць іх сябрамі Саюзу і, утварыўшы Часовы Камітэт Бел. Сял. Саюзу, афіцыйна пераняць працу Саюзу ў свае рукі. Гэта яны й зрабілі і паведамлілі аб гэтым пераз аднаднёўку „Народ“. У Часовы Камітэт Саюзу ўвайшоў такжа грам. Ю. Мурашка, былы сябра былога Ярэмічаўскага прэзідыума—адзіны пасьцівы, незалежны й самастойны чалавек гэнага прэзідыума.

Як-жа адказалі на гэта панове Ярэмічаўцы? Можна яны зьбілі фактамі тое, што мы пісалі, або можна давялі, што мы паступілі ня добра? Нічагу-сенькі падобнага яны не зрабілі, нат не заларэчылі, бо й нярэчыць трэба прывесці якісь хоць слабенкі аргумэнт, а дзе ўзяць яго проці чыстай і яснай праўды. Яны перайшлі да свае штодзённае стравы, да таго, у чым вялікія майстры—да лаянкі, выдумляньня й мань.

У № 48 і 49 „Сялянскае Нівы“ панове Ярэмічы проста заяўляюць, што наша акцыя зроблена ў паразуменьню з Палякамі ці, тачней, з польскімі дэмакратамі, каторым, бачыце, трэба было зьністожыць п. п. Ярэміча й Рагулю. Тут-жа, каб узбудзіць большаю агіднасьць да нашае працы, „Сялянск. Ніва“ прычапляе неяк і польскаю дэфэнзыву. Як было сказана вышэй, „Сял. Ніва“ ніякіх фактаў і довадаў не падае, чытары ейныя маюць прыняць на веру тое, што п. Ярэміч і Рагуля пішуць, прымушаны самі бараніцца.

Праўда ёсьць адзін і „довад“ проці нас. Гэта быццам нашаю акцыю польская дэмакратычная газэта „Kurjer Wileński“ „пахваліла“. Запраўды „Kur. Wil.“ ў № 136 не пахваліў, а толькі сказаў тое, што запраўды ёсьць. Але дапусьцім, што пахваліў, дык ціж з гэтага вынікае, што наша праца нягодная і робіцца ў паразуменьню з Палякамі. Ці мала калі Палякі п. Ярэміча хвалілі! І няпер польская чарнасоценная газэта „Dziennik Wileński“ ў № 140 падзьдзержыла п. Ярэміча, а нас удала паліцыі, а хіба-ж „Dz. Wil.“ адносіцца да беларускае справы гарэй за „Kur. Wil.“? Апрача таго польскі часопіс у беларускай мове—„Беларускі Дзень“ сыстэматычна выступае за Ярэміча і проці нас, а гэты-ж часопіс беспасярэдне залежыць ад польскае ўлады.

Але ня йдучы за прыкладам Ярэмічавым, мы й тут ня хочам рабіць жадных вывадаў, бо вось другі польскі часопіс у беларускай мове—„Беларускае Слова“, хоць за нас і не заступаецца, але шчыра сьмяецца зь Ярэміча й Рагулі. Відаць польскія ворганы не дасталі інструкцыі ў справе аддаленьня із Саюзу Ярэміча, Рагулі й Більдзюкевіча.

Ад „Сял. Нівы“ мы нічога іншага й неспадзяваліся. Але значнай і няпрыймай неспадзеўкай было нам нягоднае выступленьне проці Бела-

рускага Сялянскага Саюзу „Bielaruskaj Krynicy“ (№ 26). Няпрыймай дзеля таго, што „Biel. Kr.“ і асабліва „Krynica“ мае харошаю мінуўшчыню. Беларускаю Хрысьціянскаю Дэмакратыяю мы лічым арганізацыяй патрэбнай і паважаем шмат якіх яе дзеячоў. На жаль, на чале Бел. Хр. Дэм. не стаць цяпер такія людзі, як кс. пралат Абрантовіч або кс. В. Гадлеўскі, умеючыя працаваць арганізавана і маючыя патрэбнаю палітычным кіраўніком выдзержку. Кс. А. Станкевіч, ня глядзячы на сваю беларускаю сьведомасьць і заслугі для беларускай справы, гэткам кіраўніком ня ёсьць. Ня маш у яго ані выдзержжавага кірунку ані сыстэматычнай працы і ўся ягоная хадэцыя мае такую арганізацыю, якую хіба мелі партыі за часоў Абрагамовых—чыста патрыярхальнаю.

Ужо дзевяты год як ён, не вядучы цяжкой памальнай сыстэматычнай працы, прывык зрываць красачкі зь беларускае нівы. А калі стаўся фактычным кіраўніком усяго несоцыялістычнага беларускага кірунку ў Заходняй Беларусі, дык страшна запышэў. Дзеля таго, пачуўшы з радыкальна-соцыялістычнага боку востраю крытыку сябе, праўда не заўсёды справядліва, але, звычайна, непераходзячаю граніцаў дапушчачага ў прэсе, страціў усялякаю аднавагу і ўзьняў такую лаянку, якой пазавідалі-б пэўне героі віленскіх Басакаў. З свае „Biel. Krynicy“ ён адразу перакінуў гэтаю лаянку ў залежнаю ад сябе „Сялянскаю Ніву“. У гэтым ён грызні паміж Беларускамі ня бачыў, гэта быў быццам гнеў зьявжанага Юпітэра (ці мо індыка).

А цяпер вінаваціць нас, што мы быццам падыймаем грызню й лаянку, што стараемся „ачарніць“ сваім праціўнікаў. Чаму не паказаў што ў нас няпраўда або дзе лаянка? Мы ня толькі не казалі нічагу-сенькі няпраўдзівага, але й з праўдзівага казалі толькі найпатрабнейшае. Калі-б мы хацелі „чарніць“, а не казаць патрэбнаю праўду, дык, прыкладам, назвалі-б Рагулю маскоўскім чарнасоценцам і 1/10 гэтаму паверылі-б, бо яшчэ помняць як ён на вучыцельскім зьездзе ў 1917 г. ў Менску забараняў прамаўляць набеларуску і давадзіў, што няма беларускае мовы; але мы напісалі толькі, што ў яго ад старога чарнасоценства асталося сьляпое русафіліства, і гэта—шчырая праўда.

Мы разумеем, што кс. А. Ст., каторы паставіў Ярэміча й Рагулю ў ролю сельсаюзнікаў, цяжка расставіцца із сваімі стварэнцамі, але праўда й карысьць справы павінна быць і яму дорага*).

Ня зьбіваючы паданых у ваднаднёўцы „Народ“ фактаў, а толькі нягодна лаючыся й лгучы, паны Ярэмічы самі пацьвядзілі сказанае нам, што яны лаянкай, выдумляньням і маной пашыраюць дэморалізацыю**).

*) Адзначым яшчэ адно ў панюў Яр. і кс. А. Ст. Яны пішуць, што сябра Часовага Камітэту Бел. Сял. Саюзу, д-р Я. Станкевіч, ня быў раней сябрам Саюзу, а тымчасам нават з паведамленьня Праскай Арганізацыі Бел. Сял. Саюзу (гл. ніжэй) відаць, што ён быў наўсёды сябрам Саюзу. Апрача таго ён равам зь іншымі быў і вакладчыкам Саюзу.

**) Уся лаянка-мана ў вадносінах да нас ськіравана проці аднаго д-ра Я. Станкевіча, хоць ня ён адвін працуе ў Беларускам Сялянскім Саюзе і ня ён адзін аддаліў з Саюзу панюў Ярэмічаў. Робіцца гэта ў надзеі, што іншыя сябры, напалоханыя гэтай бруднай манюў, мо будуць стараніцца актыўнай працы ў Саюзе. Але тактыка гэтага, ведама, не даіне свае мэты.

Аказуецца, што мана-лаянка, кіданая шчодрна на нас панамі Рагуляй, Ярэм. і А. Більдзюкевічам, не дала ім жаднай карысці, бо ім ніхто не паверыў. Навет дзівосная „конфэрэнцыя“ (глянь ніжэй) складзеная із запрошаных, залежных ад іх, людзёў, не захацела ані крышку пацвярдзіць таго, аб чым яны ўвесь месяц трубілі ў „Сял. Ніве“. Ціж гэтым яны не засуджаны?

Няшчасная тройка!

Давід Масалёна.

Ліст у Рэдакцыю.

Паважаны Спадару Рэдактару,

не адмоўцеся надрукаваць у нашым часопісе „Народ“ ніжшае:

„Сялянская Ніва“ й „Biełaruskaja Krynica“ ў палёнай злосьці на мяне за тое, што я разам зь іншымі прычыніўся да ліквідавання асабіста-спекуляцыйнай і шкоднай дзейнасці Ярэміча, Рагулі й А. Більдзюкевіча, нягодным, у вадных іх толькі магчымым, спосабам чэрняць маё добрае імя. Бяз жадных фактаў і даводаў*) яны заяўляюць, што я зьяўляюся сьляпым, а навет і не сьляпым („Сял. Ніва“) аружжам у варожых руках і што я „адэморалізаваны тып“.

Я на беларускай ніве працую з 1909 г., яшчэ ў тым часе, калі панове Ф. Ярэміч і А. Більдзюкевіч лічылі сябе Палякамі, а п. В. Рагуля быў маскоўскім чарнасоценцам. За ўвесь час свае працы ніколі я не сустракаўся з закідамі, падобнымі да тых, каторыя зроблены мне цяпер вышменаванымі панамі, калі яны прымушаны выступіць проці мяне ў вабароне самых сябе. Адносіны да мяне нашага грамадзянства найляпей бароняць маю грамадзкаю чысьціню й ідэйнасць. Зьбіць нахшымі спосабамі роблевых мне нягодных фальшывых закідаў я ня маю магчымасці, як ня можа найпасьцівейшы чалавек, на каторага жулікі з-за вугла крыкнуць „злодзей!“, давесьці, што ён ніколі нічога ня ўкраў, бо нельга фактамі давесьці таго, чаго ня было.

Зазначу яшчэ, што й вышменаваныя панове яшчэ нядаўна ня лічылі мяне такім нягоднікам, якім захацелі афіцыйльна палічыць цяпер пасья майго выступленьня проці іх.

Яны прасілі мяне (кс. А. Станкевіч ад усіх і Ф. Ярэміч) як найбарджэй варочацца з Прагі ў Вільню дзеля працы ў Краёв. Арг. Бел. Сял. Саюзу. Пасья прыезду ў Вільню я быў якісь час рэдактарам „Сял. Нівы“, пакуль ня выступіў зь яе ў пачатку сьнежня 1926 г., калі прэзыдыум Саюзу, ня глядзячы на мае пратэсты, стаў у ёй праводзіць дэморалізацыйны кірунак. Перад выданьням аднаднёўкі „Народ“ кс. А. Станкевіч, каторы цяпер чэр-

*) Адзіным іхнім „довадам“ ёсьць тое, што я ў „асабістых прыяцельскіх адносінах зь некаторымі супрацаўнікамі „Kurjera Wilen'skaга“. Прызнаюся, што мне таксама здаецца, што я маю двух маладых прыяцелюў з паміж супрацаўнікоў „Kur. Wil.“; гэтыя мае асабістыя прыяцелі да значнай меры справядліва адносяцца да беларускага руху і сыстэматычна яго бароняць у „Kur. Wil.“. Шкада толькі, што яны маюць малы ўплыў у гэтай газэце.

ніць мяне ў „Biełaruskaj Krynicy“ (дзякуючы яму там была надрукавана брудная мана аба мне ў № 26) выставіў мяне ў грамадзянскі суд над п. Ст. Сьвянэвічам. Хіба-ж тады кс. А. Станкевіч лічыў мяне моральным. Суд адбыўся ўжо па надрукаваньню ў „Bieł. Krynicy“ нягоднай стацыі аба мне. Чаму-ж тады кс. А. Ст., калі ён даведаўся, што я „неморальны тып“, не адазваў мяне з грамадзянскага суду, куды сам мяне запрапанаваў ад блізкага яму кірунку беларускага грамадзянства, або прынамся не наказаў аб гэтым грам. суду? З гэтага відзім, што дзе трэба пасьцівля людзі, там кс. А. Ст. прапануе мяне, але адначасна маніць на мяне, калі я яму ў чым перашкаджаю.

Ляпей было-б, каб „дабрадзейны“ кс. А. Станкевіч замест „даглядаць“ мае моральнасці, каторая хіба і ў васабістым маім жыцьцю ня горшая за моральнасць іншых звычайных людзёў, заняўся сваёй собскай моральнасцю і бліжшых да сябе людзёў, а тады хіба скарбнік Цэнтральнага Камітэту Бел. Хрысьціянскай Дэмакратыі ня быў бы сябрам „Беларускай хаткі“ Паўлюкевічавай.

Калі-б хоць крышку было праўды ў тым, што аба мне пісалі ў „Сял. Ніве“ й „Bieł. Krynicy“ панове Ярэмічы й Ко. разам із сваім закулісным дырыгентам, дык „конфэрэнцыя“ Ярэмічова 24 ліпеня сёлета, складзеная з асабіста запрошаных і залежных ад іх людзёў, хоць у малой меры гэта пацвярдзіла-б, а тымчасам конфэрэнцыя аб гэтым не сказала ані слова.

Із шчырай пашанаю

д-р Я. Станкевіч.

Вільня, 1.VIII 27.

Праскія сябры ў справе краёвай арганізацыі Бел. Сял. Саюзу.

Праская Арганізацыя Беларускага Сялянскага Саюзу зрабіла паведамленьне, каторае мы тут цэлае друкуем. Вось яно:

„Апошнія падзеі ў краёвай арганізацыі Беларускага Сялянскага Саюзу, паводле прэсавых вестак, сталі прычынай дамыслаў, што акцыя групы, згуртаванай каля аднаднёўкі „Народ“, павялася зь ведама, а навет і волі Беларускага Сялянскага Саюзу ў Празе. Дзеля сьцьвярджэньня запраўднага стану рэчаў лічым за патрэбнае падаць да публічнага ведама гэтулькі:

„Беларускі Сялянскі Саюз у Празе заснаваны ў 1922-ім годзе і ў першыя часы свайго існаваньня вёў падгатаваўчаю працу дзеля пашырэньня свае ідэалёгіі як заграніцай так і ў Краі.

„Увосені 1925-га году адбылася ў Празе Чэскай канфэрэнцыя прадстаўнікоў Беларускага Сялянскага Саюзу ў Празе з паслом у Польскі Сойм гр. Ярэмічам, пасья якой была заложана краёвая арганізацыя Беларускага Сялянскага саюзу.

„Акцыя групы згуртаванай каля аднаднёўкі „Народ“, кіраванай, паводле вестак прэсы, сябрам Беларускага Сялянскага Саюзу ў Празе гр. Я. Станкевічам вядзецца бязь ведама, а тым балей згоды Праскае Арганізацыі Бел. Сялянск. Саюзу.

„Беларускі Сялянскі Саюз у Празе лічыць шкодным дзеля пашырэння ідэі арганізацыі Беларускага Сялянства ўсякі падзел і нязгоды на ўлонні кіраўніцтва тае ці іншае арганізацыі Бел. Сялянскага Саюзу.

„Беларускі Сялянскі Саюз у Празе заклікае ўсіх грамадзян-Беларусаў, якія жадаюць добра свайму Народу, згуртавацца ў адзіную моцную арганізацыю Беларускі Сялянскі Саюз і адкінуць усякія персональныя амбіцыі і спрэчкі, якіх на вялікі жаль, Беларусы так шмат маюць.

„Пры гэтым падкрэсліваем, што Беларускі Сялянскі Саюз у Празе стаіць на грунце поўнай незалежнасці Беларусі; адкідае абсалютна ўсе, якія бы то ні было, арыентацыі і цвёрда перакананы, што крыніца сілы толькі ў Беларускім Народзе, у Беларускім Сялянстве.

„Праз клясавую арганізацыю і сьведамасць Беларускага Селявіна да сьведамасці і арганізацыі нацыянальнае, да лепшае долі, да волі роднае Беларусі!

Прага Чэская, 2 ліпня 1927 г.

За Праскую Арганізацыю Бел. Сял. Саюзу

Інж. кан. **В. Лаўскі**, старшыня

А. Орса, сэкратар.

Ад Рэдакцыі. Мы падчыркнুলі некаторыя месцы гэтага паведамлення, каб ляпей адцеміць думкі ягоньх аўтараў.

Якая-ж прычына або мэта выданьня яго?

Бяссумлеву прычынай ня могуць быць чысь дамыслы, бо тады падобныя паведамленьні прыйшлося б выдаваць надта часта. Дамыслы, ведама, маглі зьявіцца толькі добрай прычэпкаю дзеля мэтаў, вынікаючых зь іншых, важнейшых, прычынаў. Прці цьвярджэньня Ярэмічавага, што ён з Рагуляй заклалі Беларускі Сялянскі Саюз у 1925 г., у паведамленьні кажацца, што Беларускі Сялянскі Саюз закладзены ў Празе ў 1922 г. і што Краёвая Арганізацыя Бел. Сял. Саюзу была заложана ўвосень 1925 г. пасля конфэрэнцыі Ф. Ярэміча ў Празе з прадстаўнікамі (адным зь іх быў Я. Станкевіч) Беларускага Сялянскага Саюзу, гэта значыцца, што без згоды гэтых прадстаўнікоў Ярэміч ня мог-бы пачаць жаднай акцыі Саюзу ў Краі.

Аб гэтых двух фактах мы паведамлілі ў ваднаднёўцы „Народ“.

Але гэта яшчэ ня ўсё. Паведамленьне проста здымае кароны з галавы пана Ярэміча й Рагулі, бо кажа, што яны былі ў прэзыдыуме не ўсяго Саюзу, а толькі адной з арганізацыяў. На гэта п. п. Ярэміч і Рагуля адказалі тым, што ласкава дазволілі „конфэрэнцыі“ з запрошаных, залежных ад іх людзёў назваць выбраны імі Ярэмічаўскі камітэт „Цэнтральным Камітэтам Бел. Сял. Саюзу“. Го, го, праскія сябры, вы зь Ярэмічам не жаргуйце!

Іншыя пункты паведамлення таксама згаджаюцца з паглядамі й жаданьнямі нашымі. Мы

таксама лічым шкодным дзеля пашырэння ідэі арганізацыі Беларускага Сялянства ўсякі падзел і нязгоды на ўлонні кіраўніцтва (ды ня толькі кіраўніцтва—Рэд.) тае ці іншае арганізацыі Бел. Сял. Саюзу“ і г. д., дзеля таго мы толькі пасьяля году, толькі тады аддалілі ад Саюзу Ярэміча й Ко., калі наксага выхаду ня было, каб спыніць іхняю шкоднаю дзейнасьць.

Праская Арганізацыя Б. С. С. сваім паведамленьнем зганіла Ярэміча й Рагулю, але й да нашае акцыі ня прылучылася. Аднак мы пэўны, што, набачыўшы нашаю працу, нашыя праскія сябры будуць разам з намі.

Ярэміч і Рагуля падалі фальшываю вестку аб паведамленьню.

Панове Ярэмічы нічога не рабілі з паведамленьня, каторае іх вучыла адумацца й напавіцца. Наадварот, замест перадрукаваць зь „Біел. Кругісу“ № 29 (у „Сял. Ніву“ паведамленьне ня было прыслана), панове Ярэмічы сваім звычайм падалі аб ім фальшываю вестку, назваўшы яго пратэстам проці нас.

Вось што напісала „Сял. Ніва“ ў „навінах“ № 55:

„У справе „Народу“ без народу.

„Біел. Кругіса“ зьмясьціла пратэст беларускіх студэнтаў у Празе Чэскай, сяброў Беларускага Студэнскага Сялянскага Саюзу, якія выступілі проці Я. Станкевіча і яго імкненьня разьбіць беларускі сялянскі рух.

Студэнты ў сваім пратэсьце пішуць, што іх Саюз ніякіх паўнамоцтваў Янцы Станкевічу не даваў і яго паступкі лічыць шкоднымі для беларускага сялянства“.

Як бачым, Ярэмічава тройка дзяржыцца цьвёрда свае тактыкі фальшаваньня й ашуканства.

Дзівосная „конфэрэнцыя“.

Сябры Беларускага Сялянскага Саюзу, бачачы як Ярэміч, Рагуля й Більдзюкевіч шкодзяць сялянскай і наагул беларускай справе, дамагаліся скліканьня партыйнага зьезду, каб гэткам парадкам суняць іхняю шкоднаю дзейнасьць. Але тыя як раз гэтага й баяліся і зьезду ня склікалі. Калі-ж ужо ня было надзеі на скліканьне зьезду, іншыя сябры Беларускага Сялянскага Саюзу, разам ізь сябрам прэзыдыуму, Ю. Мурашкам, каб уратаваць Саюз ад загубы гэнымі трыма чалавекамі, настанавілі ня лічыць іх сябрамі Саюзу, а самі ўтварылі (з трох чалавекаў—Ю. Мурашкі, д-ра Я. Станкевіча й М. Шавель) Часовы Камітэт Бел. Сял. Саюзу, катораму й перадалі да часу кіраваньне працаю Саюзу.

Як раней панове Яр., Раг. й Більдз. баяліся зьезду, так цяпер яны зразумелі, што толькі які-колечы прыязны да іх зьезд можа вярнуць ім сябраўство ў Саюзе. Вось гэтакі зьезд яны й пачалі майстраваць. Але борзда аказалася, што сабраць што-колечы падобнае на зьезд немагчыма, бо, апроча некалькіх залежных чалавекаў, усе сябры Саюзу настроены проці Ярэміча й Рагулі.

Тады пастаноўлена замест зьезду зрабіць толькі канфэрэнцыю.

Якая-ж была гэная канфэрэнцыя?

Была яна запраўды дзівосная.

У сыботу 23-га ліпня „Сялянская Ніва“ гэтак пачынала сваю перадавіцу: „Знаходзімся на **пярэдадні канфэрэнцыі запрошаных сяброў** (подчырк шаш—Рэд.) Беларускага Сялянскага Саюзу“. У № 58, што выйшаў па „канфэрэнцыі“, тая-ж „Сял. Ніва“ ў „навінах“ (зацемка „З кім па дарозе?“) пісала: „адбылася канфэрэнцыя (а ня зьезд!) Бел. Сял. Саюзу, у мэтах падгатоўкі да зьезду. **Запрасілі людзей колькі хацелі**“.

Значыцца сама „Сялянская Ніва“—Ярэмічаўска-Рагулеўскі ворган—сведча, што была „канфэрэнцыя“, а ня зьезд, што мэтай „канфэрэнцыі“ было—прыгатава да зьезду, што на „канфэрэнцыі“ **былі запрошаныя асобы, а ня выбраныя прадстаўнікі**.

Арганізатары „канфэрэнцыі“ нікога не запрошаных Беларусаў у характары публікі на „канфэрэнцыю“ ня пушчалі. Гэтакім парадкам у вядносінах да Беларусаў Ярэмічава „канфэрэнцыя“ была закрытай, хоць прадстаўнікі польскай паліцыі на ёй маглі быць.

З гэтае-ж прычыны нельга ведаць, колькі на „канфэрэнцыі“ было ўчаснікаў і колькі іх прыехала зь вёсак. „Сял. Ніва“ (№ 58) піша, што зь вёсак прыехалі 22 чал. а 5 чал. было віленскіх, значыцца ўсіх разам 27 чал., але іншыя віленскія газеты паказалі, што зь вёсак было толькі 8 чал., а 11 віленскіх. Але нам здаецца, што ўсіх можа быць праўда, бо розьніца залежыць ад таго, каго хто палічыў вясковым. Ярэмічава „Сял. Ніва“ прыехалымі зь вёскі палічыла і ўсіх тых, што на вёсцы толькі **радзіліся**, а ўжо даўно жывуць у Вільні. Ня ведама такжа колькі на „канфэрэнцыі“ было людзей пазычаных у Бел. Хрысьці. Дэмакратыі. У ліку сяброў „канфэрэнцыі“ былі наўперад яе арганізатары—Рагуля, Ярэміч, Більдзюкевіч, Куніцкі, д-р Б. Туронак, каторыя й былі ўсе выбраны ў „камітэт“. А запрошаны былі людзі залежныя ад кс. А. Станкевіча, Ярэміча й Рагулі. Гэтак прыкладам: Сьвістун—платны карэктар „Сял. Нівы“, Матусэвіч зь Нясьвесскага пав.—таксама платны супрацаўнік „Сял. Нівы“, Малей—складальнік у друкарні Фр. Скарыны (належа да кс. А. Ст. й Ярэміча). Аб Сьвістуне „Сял. Ніва“ напісала, што ён прыехаў з Ваўкавыскага пав. Праўда, прыехаў, але даўно. Гэтакім-жа прыехалым зь вёскі ёсьць і работнік віленскай друкарні, Малей. Зь іншых запрошаных было некалькі б. курсаітаў коопэратыўных курсаў, каторым Бел. Инст. Гаспадаркі й Культуры (старшыня Більдзюкевіч!) паабяцаў памагчы заклаьці крамы, і былі вельмі маладыя хлапцы-вучні, каторых той-жа Инстытут абяцаў паслаць у Амэрыку.

Дык вось які быў склад „канфэрэнцыі“!

Каб крышку апраўдаць арганізатараў, мусім дадаць, што запрасілі яны яшчэ шмат каго, але тыя адмовіліся ехаць на Ярэмічава „канфэрэнцыю“. Просячы на „канфэрэнцыю“, арганізатары пісалі, што пачнецца яна 23 ліпня ў 12 гадзінаў дня, але дзеля таго што вялізарная большасьць запрошаных не прыяжджала (і ня прыехала), яна запраўды пачалася 24 ліпня.

Нельга сабе прадставіць чагось мізарнейшага як была Ярэмічава „канфэрэнцыя“! І гэта пасля паўтара году нібыта працы Ярэміча й Рагулі,

калі былі грошы, калі выдаваўся часопіс „Сялян. Ніва“ спачатку раз а потым і двойчы ў тыдзень, калі самі „кіраўнікі“, Ярэміч і Рагуля, былі пасламі, значыцца не патрабавалі працаваць на жыцьцё і апрача вялікай пэнсы мелі дармавы праезд па чыгунках,—калі пры ўсім гэтым Ярэміч і Рагуля не маглі нічагусенькі зрабіць і дайшлі да такога скандалу, як Ярэмічава „канфэрэнцыя“, дык яны-ж чысьцюсенкія банкруты! Калі хто не паверыў таму, што мы пісалі аб Ярэмічу й Рагулі, дык пасля гэтай скандальнай „канфэрэнцыі“ мусіў сказаць, што з такімі кіраўнікамі, як Ярэміч і Рагуля, Беларускае Сялянскае Саюзна проста сьвіне зьелі-б. Цяпер ужо ніхто ня можа сумлявацца, што нашая акцыя была канечне патрэбнай.

Але сумляваўся-б той, хто бы думаў, што Ярэміч і Рагуля, зразумеўшы, што іхняя політычная кар’ера скончана, перастануць спекуляваць на Беларускае Сялянскае Саюзна. За надта яны маюць наўвеце свае асабістыя інтарэсы і за надта разлашаваліся сваім дагэтулешнім палажэньням, каб ад яго адрачыся. Адракуцца толькі тады, як і найдурнейшаму будзе відавочна, што іхняя асабістая справа праграла.

Дзеля гэтага й на „канфэрэнцыі“ яны захацелі, каб быў выбраны камітэт (!) іхняй „арганізацыі“ і назвалі гэны камітэт самазвана „Цэнтральным Камітэтам Беларускага Сялянскага Саюзу“. У гэны дзіўны камітэт, ведама, „абраны“ самі арганізатары „канфэрэнцыі“—Ярэміч, Рагуля, Більдзюкевіч, Куніцкі, д-р Б. Туронак—карэктар „Сял. Нівы“, Сьвістун (пэўны чалавек, бо залежны) і Юхневіч.

Што можа быць дзіваснейшага, калі „канфэрэнцыя“ складзеная з залежных запрошаных людзей дзеля прыгатовы да зьезду (глянь вышэй), **выбірае „Цэнтральны Камітэт“!**?

Але і ў запрошаных—залежных ад сябе людзёх паны Ярэмічы й Рагулі ня былі пэўныя, яны перад „канфэрэнцыяй“ зусім не паведамлялі запрошаных і не друкавалі ў газэтах праграмы „канфэрэнцыі“. І зь іхняга гледзішча іхняя асьцярожнасьць ня была лішняй, бо аказалася, што бедныя залежныя людзі паслушныя сваім „дабрадзеям“ толькі да ведамай меры. Яны „выбралі“, каго ад іх хацелі ў „камітэт“, прынялі рэзалюцыі, але ні зашто не згадзіліся хоць крышку выступіць проці нашае акцыі, проці запраўднага Беларускага Сялянскага Саюзу, і проці лаеных Ярэмічамі й Рагулямі ягоных прадстаўнікоў (д-р Я. Станкевіч і інш.) Гэтакім парадкам панове Ярэміч, Рагуля, Більдзюкевіч і кс. А. Станкевіч былі асуджаны навет сваёй „канфэрэнцыяй“ за нягоднае бэшчаньне ў працягу месяца ідэйных людзёў. У гэтым праявілася беларуская выдзержанасьць сяброў „канфэрэнцыі“. Людзі іншага народу на іхнім месцы былі-б паслушнейшыя.

Давідовіч.

У першым нумары мы мусілі адказаць нашым праціўнікам на тое, што яны на нас пісалі некалькі месяцаў і з гэтае прычыны мала асталося месца на іншы матар’ял. У далейшых нумарох панамі Ярэмічамі будзем займацца як найменей і зьмест часопісу будзе размавітшы.

Рэд. „Народу“.

ј=й (мој=мой, јіх—йіх або іх).

ЯКУВ КОЛАС (К. МЦКЕВІЧ).

Новая Зямля.

ПОЭМА.

I.

ЛЯСЬНІКОВА ПАСАДА.

Мој родны кут, як ты мне мілы!
Забыць цябе ня маю сілы!
Ня раз, утомлены дарогај,
Жыцьцём вясны мае убогај,
К табе я ў думках залятаю
І там душою спачываю.
О, як-бы я хацеў слачатку
Дарогу жыцьця папарадку
Прайсці яшчэ раз, азірнуцца,
Забраць з дарог камені¹⁾ тыя,
Што губяць сілы маладыя—
К вясне-б маёй хацеў вярнуцца.

Вясна, вясна! не для мяне ты!
Ня я, табою абагрэты,
Прыход твой радасны спаткаю,—
Цябе на век, вясна, хаваю.
Назад ня прыдзе хваля тая,
Што з быстрай рэчкај уплывае.
Ня раз яна, зрабіўшысь парам²⁾
На крыльлях сонца дойдзе к хмарам
Ды ізноў дажджом на рэчку зыдзе—
Ніхто з граніц сваіх ня выдзе,
З законаў, жыцьцём напісаных,
Або на дол спадзе ў туманах.
Але хто нам яе пакажа?
На дол вадој ці сьнегам ляжа?
Ня вернешся як хваля тая,
Ка мне, вясна ты маладая!...

Вось як цяпер, перада мною
Ўстае куточак тој прыгожа.
Крынічкі вузенькае ложа
І елка³⁾ ў пары з хваіною,
Абняўшысь цесна над вадою,
Як маладыя ў час каханья,
Ў вапошні вечар расставанья.
І бачу лес я каля хаты,
Дзе калісь весела дзяўчаты
Пялі⁴⁾ песьні дружным хорам,
З работ ідучы позна борам.
Нясьліся зыкі песьнеў⁵⁾ здольных,
Ў лясох раз-по-раз адбівалісь,
Ім ўзгоркі ўоюды адклікалісь,
І чулась радасьць ў песьнях вольных.
А хвоі, елкі векавыя
Пад зыкі песьнеў маладыя
Маўчкі⁶⁾ стаялі ў некај думе,
І ў іх ціхусенечкім шуме
Няслось вячэрняе маленьне
Ўгару, сьвятое аддаленьне.
Каля пасады лясніковај
Цягнуўся гожаю падковај
Стары, высокі лес цяністы.
Тут верх асіны круглалісты
Сплятаўся з хвоямі, з дубамі,
А елкі хмурымі крыжамі
Высока ў небе выдзялялісь,

¹⁾ Маскалізм, пабеларуску—парај.

Таёмна з хвоямі шапталісь,
Заўсёды смутныя, бы ўдовы,
Яны найбольш адны стаялі,
І так маркотна пазіралі
Іх задуменныя галовы!
Лес наступаў і расступаўся,
Лужком зялёным разрываўся,
А дзе прыгожыя загібы
Так міла ішлі каля сялібы,⁷⁾
Што проста імі-б любаваліся.
А зьнізу гэты лес кашлаты
Меў зелянюсенкія шаты
Лазы, чарэмхі⁸⁾ ці крушыны,
Алешын ліпкіх верабіны.
Глядзіш, бывала, і здаецца,
Што скрозь сьцяну галін жывую,
Скрозь гэту тканку маладую
Ні мыш, ні птушка не праб'ецца.
Цякла тут зь лесу невялічка
Травој зарослая⁹⁾ крынічка,
Абодва берагі каторај
Лазьяк, ракітнік абступалі;
Бружліся ў цяньку іх хвалі
І ў луг чуць значнаю разорај
Ішлі спакойна між чаротаў,
Рабілі многа заваротаў,
Аж покі ў Нёман не ўцякалі.

Зялёны луг, як ськінуць вокам,
Абрусам пышным і шырокім
Абапам Нёмна расьцілаўся—
За хатај зараз пачынаўся
Ды ішоў квяцістај раўніною
З мурожнај слаўнаю травою
І зьзяў на сонцы ў пералівах
Пяшчотных тонаў. Як на нівах
Жыта, збажынка лёгка гнуцца
І людзям радасна сьмяюцца
Сваім прыемным, мілым сьпевам
Пад лёгкім ветрыка павевам,—
Так гнуцца, гождаюцца травы,
Як проіме ветрык іх ласкавы,
І појдуць хвалі травяныя
З прыемным сьпевам чарадою,
Зашэлчуць краскі між сабою,
Быццам¹⁰⁾ дзяўчаткі маладыя.

Эх, луг шырокі! Як жывы, ты,
Праменьнем¹¹⁾ сонејка заліты,
Стаіш у мяне прэд вачыма,
Ты міл і смуцен, як радзіма,
Як наша ціхая старонка,
Дзе смугі сівая пялёнка
У летні час дымком зьвісае
І даль задумај спавівае.
Хохь я няволяј цяжка змучан
І з родным берагам разлучан,
Ды я душою ажываю,
Як вокам мысьлі азіраю
Цябе, мој луг і бераг родны,
Дзе льлецца Нёман срэбраводны,
Дзе дубы дружнај чарадою
Стаяць, як вежы, над вадою
Даўнейшых спраў вартаўнікамі
І зьзяюць грозна тараламі.
І толькі тут, пад іх чародкај
Улетку, добраю пагодкај,

¹⁰⁾ полёнізм, паблр.—косамі.

Касьбој утомлены, спачынеш
 І думкі клопату пакінеш,
 Заснуўшы крэпка і салодка.
 Тут так прахладна,*) так прывольна!
 А птушкі голасна і здольна
 Сьмяюцца мілым пшчабятаньям
 І поўняць луг сваім п'яньням.
 А на дубох, як шапкі тыя,
 Чарнеюць гнезды бусьляныя.
 Буслы клякочуць, бусьляняты
 Пішчаць жалобна, як пшчаняты,
 Насы закідваюць угору**)
 І просяць есьці ў сваю пору.**)
 А там, дзе бусьлікі ўздужалі,
 Ёх пачынаюць вабіць далі;
 Яны пачулі ў сабе сілы,
 Яны разводзяць ужо крылы,
 Угару на жокаць падлятаюць,
 Паветра ловаць, заграбаюць
 І няуклюдымі нагамі
 Танцююць***) сьмешна над дубамі.
 Там, у падсуседзях з бусламі
 І вераб'і, шпакі вядуцца;
 Клапотна пшчэбеты нясуцца
 І моўкнуць позна вечарамі.
 У дубох крычаць сіваваронкі,
 І сьвіст над лугам рэзкі, звонкі
 Каршун маркотна так раняе
 І нежкі смутак пакідае.
 Эх, луг шырокі! Як жывы, ты,
 Травой мурожнаю закрыты,
 Стаіш зялёны прада мною
 І зьзяеш дзіўнаю красою!

Як дзьве старэнкія кабеткі,****)
 Да якіх старасьць неўзаметкі,
 Падкраўшысь*) злодзеем срдзэ***) ночы,
 Як смачны сон заплішча^{9-а}) вочы,
 Красу і крэпасць забірае
 І ўсю ёй жывасьць выкрадае
 Ды кіне ёй адных, старэнкіх,
 Адных, як перст, і чуць жывенкіх
 І непатрэбных а нікому
 На цягасьць жыцьцю маладому,—
 Так каля хатачкі ў салодку,
 Схіліўшысь ціхенька ў куточку,
 Стаялі дзьве вярбы старыя,
 А навакожа маладыя
 Дзярэўцы пышна красавалі,
 На сьвет вясёла пазіралі.
 Гальлё спусьціўшы над парканам,
 Расла тут грушка з тонкім станам;
 Па-над парканам пышным валам
 Стаяў вішняк густы, прыўдалы.
 Садок быў, праўда, невялічкі:
 Дзьве вераб'іны ды тры дзічкі
 Ды між верб ліпка маладая,
 Бы ёй унучка дарагая.
 Але як весела і міла
 Тут пчолка ў вульях гаманіла!

*) маск., паблр.—тут такі халадок.

***) правільна мае быць—угару, пару.

****) чыста пабеларуску—скачунь.

*****) пол., паблр.—жанчыны, жанкі.

*) маск., паблр.—прыцікаўшыся.

***) баўгарызм, паблр.—сярод.

І як прыемна пахла мёдам!
 Пладзілісь пчолкі з кожным годам:
 Што лета вульляў прыбывала—
 На пчолкі вельмі шанцавала.
 Тут гул-звон быў удзень, уночы.
 Бывала ўлетку, ў час рабочы
 Ня раз там чуўся крык вясёлы:
 —Го, тата! дзядзька! вышлі пчолы!

На вішні селі каля плоту!—
 Мужчыны кідалі работу,
 Касьбу над рэчкай за кустамі,
 І беглі шывка, каб, часамі,
 На лес дзе пчолкі не зьяцелі,
 Дык ёй там пільненька глядзелі.

На прыгуменьні поруч з садам,
 Павець з гумном стаяла радам,
 А пад паветкаю прылады:
 Вазок, калёсы, панарады,
 Старыя сані, восі, колы
 І вульляў некалькі на пчолы,
 Яшчэ някончаных; судзінка,
 Стары цабэрак, паўасьмінка
 І розны хлам і лом валяўся,
 Ад сонца, дожджыку хаваўся,—
 Патрэбны рэчы, ёсьць вядома.
 Гуменца, крытае саломај,
 Ад доўгіх часаў пасівела;
 Салома кудламі вісела.
 Яе вятры паразьдзімалі,
 А трохі хлопцы пасьцягалі,
 На стрэху лаячы, бывала,—
 Ёй гэта забаўка займала.
 А пад пчытом на навучыне⁴⁰)
 Нішчымыя колас сіраціна
 У зацішку лёгенька гаідаўся;
 Зь якіх ён часаў там трымаўся,
 То Бог яго сьвяты ўжо знае!
 Будоўля, больш яшчэ старая,
 З гнілој, угнутаю отрахою,
 Стаяў хлявец, якраз напроці
 І чуць ліпеў, як-бы на плоце
 Гаршчок, разьбіты качаргою.
 Стары, паедзены чарвямі,
 На бок пахілены вятрамі,
 Глядзеў хлёў гэты старычынај,
 Пахілај доляј жабрачынај;
 А збоку, ў полі, недалёка
 Стаяў прыгрэбнік адзінока,
 Пахілкам, горкім сірацою,
 У дол упёршыся страхою.
 У глыбі двара стаяла хата
 І выглядала зухавата
 Паміж запусчанај будовы,
 Як-бы шляхцянка засьцянкава,
 Што ўдзень сьвяты каля касьцёла,
 Чуць-чуць падняўшы крај падола,
 Так важна ходзіць з парасонам,
 Спадніцај вершціць, як агонам,
 З дарожак пыл, пясок зганяе
 У вочы хлопцам заглядае.

За хатај поле пачыналася,
 Дзе жыта хораша гаідалася,
 І рос авёс, ячмень і грэчка,—
 Было прытульнае гнязьдзечка!...
 Мој родны кут, лугі, крыніца!
 Цяпер для вас я—чужаніца.

Тој самы лес, палеткі тыя,
Ды людзі там жывуць другія.
Мне душу смуткам напаўняе,
Што ў прошласць канулі гадочкі,
Мае шчаслівыя дзянечкі,—
Прайшла, вясна ты маладая!

Цяпер разгорнем часаў паты,
Бліжэй прыгледзімся да хаты,
Да Міхаея і да Антося,
Як там вялося, як жылося.

II.

РАНИЦА Ў НЯДЗЕЛЬКУ.

Дзень быў сьвяты. Яшчэ ад раньня
Блінцы пякліся на абняданьне,*)
І ўжо пры печы з чапялою
Стаяла маці... Пад рукою
Таўкліся дзеці, заміналі,
Або сьміяліся,¹¹⁾ паялі.
Услон заняў сваё ўжо места**).
На ім стаяла ражка цеста,
І апалонік то і дзела***)
Па ражцы боўтаў жвала, сьмела
І кідаў цеста ў скавародкі.
Давала піск яно кароткі,
Льлючыся з шумам на патэльні,****)
І ў жар стаўлялася пякельны;
І там з яго ўжо ў вачавідкі
Пякліся гладзенкія пліткі
Блінцоў, спаднізу наздраватых,
Угору пышна, пухла ўзьнятых,
І ўжо адтуль рукою маткі
На ўслон шпурляліся аладкі,
А дзеці іх даўно сачылі
І наляту блінцы лавілі,
Заяджа мазалі іх здорам.
Стаяў асобна ў місцы скорам,
Сяго-таго для верашчакі.
Хоць невялікія прысмакі—
Цыбуля, перчык, ліст бабкоў,
Ды салца некалькі брускоў,
Мука і квас—і ўся прыправа,
Але ўсё-ж сьнеданьне цікава;
А для дзяцей найбольша сьвята
Абы наесціся заўзята.
І звон аб прыпек скавародны,
Так блізкі сэрцу, так ім родны,
У нейкім радасным настрою
Пяў ім песьняю сьвятою
І лашчыў сэрцы іх і вушы
І поўніў радасьцю ім душы,
Такі прыемны, мілагучны,
У тэй прыемнасьці выключны,
Ен разьліваўся па ўсім целе
І ў момант іх зьнімаў з пасьцелі.
Ня дарма-ж дзядзька іх, бывала,
Каб пабудзіць каго з іх жвала
Пагнаць кароўкі ранічкою,
У прыпек біў скаварадою.
Цяпер, здаволіўшыся ядою,
Дзяцінаў цешылісь гульнёю.

*) правільна—сьнеданьне. **) маск., пабр.—месца.
) маск., пабр.—абярняся. *) пол., пабр.—скварада.

Хто бегаў зь кіям каля хаты—
Ганяў курэя. Як парасяты,
Ў пяску капаліся сястрычкі.
Алесь хадзіў каля крынічкі,
Што зь лесу тут-жа выцякала
І дужкаў хату агібала,
Хадзіў, сьвістаў пад голас втушак,
Зьбіраў ён ягадкі ў гарнушак.
Ўсе парасходзіліся з хаты,
І кожны дзелаў быў заняты:
Міхал у лес пашоў ранютка
Рабіць звычайныя абходы;
Антось спаць доўга ня меў моды,
А як надарыцца мінутка
Часіны вольнаў ці сьвяты дзень,
Ну хопь адзін разок на тыдзень
Хадзіў на Нёман ці на тоні—
Рыбак быў дзядзька наш Антоні,
Як і работнік, адмысловы;
А Ўладзік пасьвіў дзесь каровы,
Травіў чужыя сенажаці;
А дома зь дзецьмі была маці.
Яе жаночая работа
І гэта вечная турбота
То каля печы, то на полі,
Сказаць, ня зводзіцца ніколі.
Адно прыпыніш—там другое,
Глядзіш, як бачыш, набяжыць,
І ручак некалі злажыць—
Жыцьцё жаночае такое!
Так і цяпер: печ зачыніла,
Работу ў хаце прыпыніла—
Ідзі ў гарод ты па бацьвінне:
Другі раз есьці просяць сьвінні.
А гэты Юзік—шалаяніца,
Малы яшчэ, зусім дурніца
Так пад нагамі і таўчэцца
Або, як хвост тоў, валачэцца
І ад работы адрывае
І толькі сэрца ад'ядае.
Ўжо сонца ўгору падхадзіла,
На лісьцю¹²⁾ роску асушыла;
У небе хмарачкі дзянныя
Плылі, як гускі маладыя,
Чародкаў белаў над лугамі,
Над сьвежым лесам і палямі.
А гэты ветрык дурасьлівы
Траве зялёнай чэша грывы,
Ў садку жартуе зь верабінаў,
Як голец-хлопец тоў зь дзяўчынаў,
І валасы зялёным стрэхам
У лесе гоўдае ізь¹³⁾ сьмехам.
А круглаверхі асіны
Разносяць нейкія навіны
І так гутораць, так сьмяюцца,
Што аж іх лісьцікі трасуцца—
Відаць такая іх урода.
Маці вярнулася з гарода,
— Алесь, сыноч!.. ідуць кароўкі!
Бяжы хутчэй, рассунь засоўкі,
Каб не штаўхаліся дарма...
Ну, я лепш зьбегаю сама!
Куды ты, Юзік безгаловы!
З-за рэчкі піснучца каровы.

(Далей будзе).

